

Nr. 3132/C/2998/III-5/2015

29 decembrie 2015

CONCLUZII

formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în cauza nr. 4292/1/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, având ca obiect rezolvarea de principiu a următoarei chestiuni de drept :

„în aplicarea art.427 alin. (1) C.p.p. rap. la art.426 lit. a) C.p.p., persoana fizică ori juridică ce nu a avut calitatea de parte în cursul procesului penal are calitatea procesuală să formuleze contestație în anulare întrucât nu a fost citată la judecata în apel, în condițiile în care drepturile ori interesele sale au fost afectate printr-o măsură dispusă de instanța de apel prin hotărâre definitivă?”

1. Situația premisă care a generat problema de drept supusă sesizării

Contestatoarea IMO 10 BUILDING S.R.L a formulat contestație în anulare (întemeiată pe incidența cazului de contestație prevăzut de art. 426 lit. a) C.p.p.) împotriva Deciziei penale nr. 862/A/08.06.2015 pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. 28726./3/2006.

Contestatoarea a arătat că nu a fost parte în cauza penală finalizată prin pronunțarea deciziei nr. 862/A/2015 si nu a fost citată pe tot parcursul judecății. Cu toate acestea, arată contestatoarea, împotriva sa s-au dispus și inițiat procedurile de executare silită.

Astfel cum rezultă din minuta Deciziei penale nr. 862/A/08.06.2015 a Curții de Apel București -Secția a II-a Penală¹, instanța de apel a menținut

¹ Pct. X din minută

măsura sechestrului asigurător instituită prin ordonanțele procurorului asupra bunurilor aparținând inculpaților și părților responsabile civilmente (între care și S.C. TENDER S.A.), *"măsură pe care o instituie, respectiv extinde asupra tuturor bunurilor mobile și imobile aparținând tuturor inculpaților și tuturor părților responsabile civilmente, inclusiv asupra conturilor, a dobânzilor aferente sumelor înscrise la credit, ce vor curge în continuare conform contractelor încheiate cu unitatea bancară și asupra activelor societăților comerciale la care inculpații și părțile responsabile civilmente figurează ca împuterniciți, beneficiari reali, asociați (acționari) sau administratori, situate în țară sau în străinătate."*

Contestatoarea susține că în baza deciziei penale astfel pronunțate s-au inițiat procedurile de executare silită împotriva sa, acte de executare a căror finalitate o reprezintă valorificarea activelor și distribuirea sumelor încasate în contul statului, în vederea aducerii la îndeplinire a măsurii confiscării dispuse împotriva altor persoane.

Așadar, contestatoarea pretinde că pentru confiscarea unor sume de bani de la inculpați și părțile responsabile civilmente s-a instituit măsura sechestrului asupra bunurilor contestatoarei, persoană care nu a participat în procesul penal, dar la care partea responsabilă civilmente S.C. TENDER S.A. are calitatea de acționar.

2. Analiza admisibilității sesizării.

Pentru a fi admisibilă, sesizarea fundamentată pe procedura reglementată de art. 475 și următoarele din Codul de procedură penală trebuie să îndeplinească următoarele condiții cumulative :

- problema de drept să nu fi fost încă dezlegată de Înalta Curte de Casație și Justiție prin mecanismele legale ce asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către instanțele judecătorești sau să nu facă în prezent obiectul unui recurs în interesul legii;

- existența unei cauze aflate în cursul judecății în ultimul grad de jurisdicție;

- soluționarea pe fond a acelei cauze să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării.

Chestiunea de drept cu care a fost sesizată instanța supremă nu a primit încă o rezolvare printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs.

Curtea de Apel București este investită cu soluționarea cauzei în primă și ultimă instanță (respectiv contestație în anulare îndreptată împotriva unei decizii penale definitive pronunțate de aceeași curte).

De asemenea, în cauză există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei de față, respectiv calitatea IMO 10 BUILDING S.R.L. de a formula contestație în anulare, în condițiile în care aceasta nu a fost parte în procesul penal ce s-a finalizat cu pronunțarea deciziei atacate.

Jurisprudența Înaltei Curți este în sensul îndeplinirii celei de-a treia condiții (legătura cu fondul cauzei) în cazul în care întrebarea se referă la posibilitatea de a formula contestație în anulare². Prin decizia nr. 5/2015, pronunțată de Î.C.C.J., Completul pentru soluționarea unor chestiuni de drept în materie penală, s-a arătat că **chestiunea de drept are legătură cu fondul cauzei atunci când întrebarea se referă la existența căii de atac** (posibilitatea formulării unui apel împotriva unei hotărâri pronunțate în contestație în anulare). Or, pentru identitatea de rațiune, **soluția trebuie să fie aceeași și**

² Potrivit deciziei nr. 5/2015, dosar nr. 169/1/2015, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 248 din 10/04/2015, Pct. XI.A.: „Cea de-a treia condiție cumulativă impusă de art. 475 din Codul de procedură penală este și ea îndeplinită, întrucât soluționarea pe fond a cauzei depinde de lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul prezentei sesizări.

Referitor la condiția dependenței dintre soluționarea pe fond a cauzei și lămurirea ce ar fi dată chestiunii de drept, problema admisibilității căii de atac a apelului în ipoteza analizată are consecințe asupra modului de rezolvare a fondului cauzei. Astfel, spre deosebire de situațiile când faza procesuală în care se află cauza exclude de plano rezolvarea fondului cauzei, în calea extraordinară a contestației în anulare, dacă s-ar ajunge la concluzia admisibilității apelului, ar exista posibilitatea trecerii în etapa judecării contestației în anulare.”

când întrebarea se referă la posibilitatea unei persoane de a declara calea de atac.

3. Prevederile legale relevante

ART. 426 C.p.p.

"Cazurile de contestație în anulare

Împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri:

- a) *când judecata în apel a avut loc fără citarea legală a unei părți sau când, deși legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate;"*

ART. 427 C.p.p.

"Cererea de contestație în anulare

(1) Contestația în anulare poate fi făcută de oricare dintre părți, de persoana vătămată sau de către procuror.

(2) În cererea de contestație în anulare contestatorul trebuie să arate cazurile de contestație pe care le invocă, precum și motivele aduse în sprijinul acestora."

4. Soluția propusă

Prevederile art. 427 alin. (1) C.p.p. sunt de strictă interpretare și aplicare, în sensul că pot formula contestație în anulare, indiferent de motivul invocat, părțile, persoana vătămată ori procurorul.

În acest sens sunt atât doctrina³ cât și jurisprudența Înaltei Curți⁴ și a Curții Constituționale⁵.

³ "Contestația în anulare poate fi formulată prin cerere scrisă: a) de către procuror...b) personal sau prin reprezentant legal sau mandatar cu procură specială de către 1. inculpat....2. părțile civile sau responsabile civilmente sau persoana vătămată..." M Udroui în M. Udroui (coord.), „Codul de procedură penală. Comentariu pe articole”, Ed. C.H.Beck, București, 2015, pagina 1094.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Prin urmare, persoanele care pretind că în cursul procesului penal au fost luate împotriva lor măsuri care le afectează drepturile nu pot formula contestație în anulare.

Aceste persoane se pot împărți în două categorii:

- a) Persoane față de care în realitate nu a fost luată nicio măsură în cursul procesului penal, dar care *administrează în diverse feluri* bunuri ale inculpaților sau părților responsabile civilmente.

Dispozițiile Directivei nr. 2014/42/ UE a Parlamentului European și a Consiliului⁶ nu sunt aplicabile acestor persoane. Măsura sechestrului sau, după caz, a confiscării a fost instituită asupra bunurilor inculpaților și părților

"Contestația în anulare poate fi făcută de oricare dintre părți, de persoana vătămată sau de către procuror." Ion Neagu, Mircea Damaschin, "Tratat de procedură penală: în lumina noului Cod de procedură penală", Partea specială, Editura Universul Juridic, București, 2015, pagina 358.

⁴ „În conformitate cu art. 387 alin. (1) teza I C. proc. pen., **contestația în anulare poate fi introdusă de părți**. Persoana care are calitatea de curator instituită numai pentru o anumită fază procesuală și pentru o persoană față de care s-a dispus o soluție de netrimitere în judecată (scoaterea de sub urmărire penală, urmată de obligarea la tratament medical conform art. 113 C. pen.), nu poate exercita calea extraordinară de atac a contestației în anulare, fiind o persoană lipsită de calitate procesuală." - I.C.C.J., secția penală, **decizia nr. 1144 din 27 martie 2008**

„Potrivit prevederilor art. 362 alin. (2) C. proc. pen. referitoare la persoanele care pot face apel, acesta poate fi declarat pentru inculpat de către reprezentantul legal, apărătorul și soțul său. Întrucât prevederile art. 362 C. proc. pen. constituie sediul materiei în ceea ce privește titularii căilor de atac, contestația în anulare declarată de tatăl condamnatului major, care nu are calitatea de reprezentant al acestuia, este inadmisibilă.” - I.C.C.J., secția penală, **decizia nr. 2087 din 25 martie 2005**

⁵ „Contestația în anulare este o cale de atac extraordinară, de retractare, având drept scop îndreptarea unor vicii de ordin procedural ce atrag nulitatea. Această cale extraordinară de atac vizează hotărâri judecătorești definitive și se promovează în condiții procedurale mult mai stricte decât căile ordinare de atac (cât privește titularii, termenul de introducere, cazurile de contestație în anulare, motivele aduse în sprijinul acestora, dovezile în susținerea lor), tocmai în considerarea caracterului aparte indus de legiuitor pentru această instituție juridică, datorat aspectului că, prin aceasta, se tinde la înlăturarea autorității de lucru judecat pentru o hotărâre penală definitivă și care își produce efecte.”(**paragraful 16** din Decizia nr. 623 din 8.10.2015 a Curții Constituționale)

⁶ privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană

responsabile civilmente⁷, care au fost citați în procesul penal și au beneficiat de garanțiile prevăzute de art. 6 din Convenția E.D.O. și implicit și de garanțiile prevăzute de art. 8 din Directivă⁸. Contestatoarea nu a beneficiat de aceste garanții, dar în realitate nu a fost luată nici o măsură împotriva sa, ci doar împotriva inculpaților și a părților responsabile civilmente. În măsura în care contestatoarea vrea să dovedească împrejurarea că executarea se face asupra unor bunuri care nu aparțin părții responsabile civilmente are deschisă calea contestației la executare prevăzută de art. 598 lit. b) C.p.p..

- b) Persoane – altele decât inculpații și părțile responsabile civilmente - ale căror bunuri au fost indisponibilizate sau confiscate.

În cazul în care sechestrul și ulterior confiscarea se dispune asupra unor bunuri ale unor terți, aceștia sunt citați în procesul penal și își pot face apărări, în conformitate cu prevederile art. 366 alin. (3) C.p.p.⁹. Nici în acest caz terții nu pot formula contestație în anulare, de vreme ce nu sunt părți.

Această soluție nu încalcă art. 6 din Convenția E.D.O., întrucât Convenția nu garantează un drept la *redeschiderea* unei proceduri, fie pentru că drepturile civile sunt deja stabilite¹⁰, fie pentru că nu mai există o acuzație

⁷ Bunăoară, în cauza în care s-a formulat întrebarea prealabilă, sechestrul s-a dispus asupra: „*tuturor bunurilor mobile și imobile aparținând tuturor inculpaților și tuturor părților responsabile civilmente*” și „*asupra activelor societăților comerciale la care inculpații și părțile responsabile civilmente figurează ca împuterniciți, beneficiari reali, asociați (acționari) sau administratori, situate în țară sau în străinătate, cu evidențierea tuturor actelor de dispoziție efectuate asupra acestora*”

⁸ Comunicarea ordinului de indisponibilizare și de confiscare, accesul la o instanță atunci când ordinul de indisponibilizare sau de confiscare este dispus de o altă autoritate, posibilitatea efectivă de a contesta circumstanțele cauzei, inclusiv elementele concrete de fapt și probele disponibile pe baza cărora bunurile respective sunt considerate bunuri derivate din activități infracționale, ș.a.m.d.

Împrejurarea că art. 8 alin. (1) din directivă se referă la dreptul persoanelor afectate de măsurile prevăzute în cuprinsul ei la exercitarea unei „*căi de atac eficace*” nu trebuie să conducă la concluzia că persoanele ale căror bunuri sunt supuse sechestrului sau confiscării ar avea dreptul la două grade de jurisdicție. Versiunea în limba engleză a directivei folosește termenul „*effective remedy*”.

⁹ Potrivit art. 366 alin. (3) C.p.p.: „*Persoanele ale căror bunuri sunt supuse confiscării pot fi reprezentate de avocat, pot formula cereri, ridica excepții și pune concluzii cu privire la măsura confiscării*”.

¹⁰ A se vedea, spre exemplu, Miliani împotriva Franței, cererea nr. 32916/96, decizia Comisiei din 2 iulie 1997

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

în materie penală¹¹. Toate garanțiile unui proces echitabil (ședință publică, dreptul de a lua cunoștință de probele acuzării, dreptul de a propune probe) au fost asigurate în conformitate cu art. 366 alin. (3) C.p.p. în cursul judecării în fond sau după caz în apel a cauzei.

Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra conformității cu prevederile legii fundamentale a dispozițiilor art. 427 C.p.p., care acordă dreptul de a formula contestație în anulare doar procurorului, părților și persoanei vătămate. Curtea a avut în vedere interpretarea legii propusă prin prezentele concluzii, în sensul că alte persoane decât cele menționate de art. 427 C.p.p. nu pot formula contestație în anulare.

Astfel, prin Decizia nr. 623 din 8.10.2015¹² Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 427 alin. (1) C.p.p, iar prin Decizia nr. 667 din 15 octombrie 2015¹³ a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 427 alin. (1) raportate la cele ale art. 426 lit. (a) C.p.p.

Pentru aceste motive,

În temeiul art. 475 – art. 477 din Codul de procedură penală,

Vă solicităm

Pronunțarea unei decizii prin care chestiunea de drept supusă dezlegării să primească următoarea rezolvare :

¹¹ A se vedea, *spre exemplu*, Decizia din 6 mai 2003, pronunțată în cauza Franz Fischer împotriva Austriei.

¹² În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul a susținut că art.427 alin.(1) din Codul de procedură penală încalcă prevederile art.129 din Constituție, deoarece restrânge dreptul de exercitare a căii de atac extraordinare a contestației în anulare numai pentru unii participanți la procesul penal, fără să fie incidente prevederile art.53 alin.(1) din Constituție

¹³ În motivarea excepției de neconstituționalitate referitor la pretinsa neconstituționalitate a dispozițiilor art.427 alin.(1) din Codul de procedură penală, prin raportare la cele ale art.426 lit.a) din același cod, s-a arătat că acestea încalcă normele constituționale invocate, prin faptul că recunosc dreptul de a promova calea de atac a contestației în anulare împotriva hotărârilor penale definitive, atunci când judecata în apel a avut loc fără citarea legală a unei părți sau când, deși legal citată, partea a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate, doar părților, persoanei vătămate și procurorului, excluzând de la acest drept ceilalți subiecți procesuali, definiți la art.34 din Codul de procedură penală, printre care se numără și persoanele împotriva cărora pot fi luate măsuri de siguranță și măsuri asigurătorii, persoane care nu sunt părți în procesul penal, în sensul dispozițiilor art.32 din Codul de procedură penală.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

*„În aplicarea art. 427 alin. (1) C.p.p. raportat la art. 426 lit. a) C.p.p., persoana fizică ori juridică ce nu a avut calitatea de parte în cursul procesului penal, nu a fost citată la judecata în apel și care **pretinde că drepturile ori interesele sale au fost afectate** printr-o măsură dispusă de instanța de apel prin hotărâre definitivă nu are calitatea procesuală să formuleze contestație în anulare.”*

